

Piše:
Damira Terezija Biškup

Medicinske sestre i tehničari Dubrovnika početak ratne agresije dočekali su kao djelatnici Medicinskog centra Dubrovnik, koji je u svom sastavu imao staru bolnicu na Boninovu, novu nedovršenu bolnicu u Lapadu, Dom zdravlja, zdravstvene stanice u Dubrovniku i na terenu od Trpnja do Grude. Udaljenost krajnjih točaka, koje su pod zdravstvenom skrbi MC Dubrovnik, iznosi dugih i loših cestovnih 150 km, što za dobru organizaciju zdravstvene zaštite predstavlja problem i u mirnodopskim uvjetima.

Prvog listopada 1991. godine napadnut je Dubrovnik, a među prvim objektima i obje bolnice. Civilna bolnica se odmah preustrojila u ratnu. Rad u dva odvojena i udaljena objekta bio je vrlo otežan, pa je 3. listopada najveći dio iz stare bolnice preseljen u novu, nedovršenu, koja je do tada izgrađena i osposobljena samo za 3 odjela. Ni cjelodnevno raketiranje iz zraka, kopna i mora nije spriječilo preseljenje bolesnika, ranjenika, opreme, lijekova i sanitetskog materijala za samo 10 sati.

Prvim danom agresije Dubrovnik je ostao bez električne energije, vode i telekomunikacija. Bolnica se napajala električnom energijom za najpotrebnije iz 2 agregata, a voda se koristila u strogo ograničenim količinama iz rezervoara u brdu Petka. Izgubljena je i bilo kakva veza s terenskim ambulancama, koje su radile u vrlo teškim uvjetima na okupiranom području - Cavtat i Mokošica na prvoj crti bojišnice Ston, u blokadi Lopud, Šipan i Mljet. Sve te ambulante samoorganiziranjem uspješno su obavile svoj zadatak. U prva tri mjeseca rata u vrijeme najveće agresije i potpune blokade Dubrovnika zabilježen je i najveći broj ranjenika.

Medicinske sestre i tehničari bili su u dogovorenoj pripravnosti. Radno vrijeme bilo je u smjenama 24 - 24, 24 - 48, ali točnije je reći da je bilo onakvo kakve su bile potrebe, pa je često trajalo i neprekidno nekoliko dana. Svaki dolazak na posao i odlazak bili su veliki rizik. U stalnoj životnoj opasnosti bili su djelatnici HMP koji su po pozivu izlazili po ranjenike, pružali prvu pomoć i transport do bolnice. Djelatnici opće medicine skrbbili su za svo civilno pučanstvo, koje je bilo stisnuto u najuže područje grada, bez hrane, električne energije, vode, u potpunoj blokadi, okruženo neprijateljem na samo nekoliko stotina metara, pa je

MEDICINSKE SESTRE I TEHNIČARI DUBROVNIKA U DOMOVINSKOM RATU

VRIJEME HUMANOG POZIVA

Dubrovnik s pravom nazvan "najvećim koncentracionim logorom na svijetu". Prilivom prigradskog stanovništva, koje je bježalo pred agresorom, hoteli su bili prepuni prognanika pa organizirane medicinske sestre pružaju pomoć prognanicima.

Dolaskom prvog konvoja "Libertas" i probijanjem blokade otvorila se mogućnost odlaska teških ranjenika u druge centre Hrvatske. Taj transport ne može nikada biti zaboravljen, kada su po olujnom jugu medicinske sestre u brodu sa 3500 ljudi bile svjedoci smrti i rađanja, odlaska na kontrolu neprijatelju u Crnu Goru. Nakon oslobodilačkih akcija od svibnja 1992. godine situacija je lakša utoliko jer je agresor znatno odmaknut, prognanici su se, velikim dijelom, vratili kućama, ali i dalje se živi u uvjetima ni mira ni rata, jer granate i dan danas stalno padaju po okolici i u neizvjesnosti drže civilno stanovništvo, koje i sada kao i u doba najjačih granatiranja najviše stradava. Najveći teret za ranjenike svakako su ponijele kirurške ekipe s anestezijom, intenzivnom skrbi i transfuzijom, ali jednako težak i vrijedan bio je rad i svih ostalih službi bez čijeg rada zdravstvena organizacija ne bi bila moguća. Svaka sestra, ma gdje da je radila za vrijeme rata, mogla bi napisati potresno ratno svjedočanstvo.

Sestre Dubrovnika položile su svoj najteži ispit u životu, ispit humanosti, koji ovaj put nije tražio samo znanje, već, i ono najdragocjenije - vlastiti život.

Zdravstveni djelatnici od listopada 1991. do 31. prosinca 1991. godine

Zanimanje	1.10.1991.	31.12.1991.
VŠS	42	38
SSS	358	307
Sveukupno	400	345

Ovaj broj se odnosi na sve sestre na terenu od Orebiča do Grude. Od ovih 55 sestara koje su otišle iz Dubrovnika bile su majke s malom djecom do 7 godina. Njihovim odlaskom nije bila ugrožena sestrinska služba, jer su odjeli očni, ORL bili u sklopu kirurške ratne bolnice, pa su sestre bile rasporedene u Ortopediji i Kirurgiji. Intenzivna njega bila je posebno. U ratu su također funkcionirali Interna, Infektologija, Neurologija, Psihijatrija, Pedijatrija, Ginekologija s rodilištem.

U plamenu Dubrovnika nije izgorjela humanost medicinskih sestara

Broj ranjenika	Broj operacija
od 1.10.1991.	od 1.10.1991.
do 31.12.1991.	do 31.12.1991.
497	257

Do kraja 1993. godine bilo je primljeno 1154 ranjenika. Poroda je bilo 135. U najtežem razdoblju bez vode i struje donosilo se more u bidonima i kantama i morem se održavala čistoća sanitarnih čvorova i podova. Iako u nemogućim uvjetima nije zabilježen niti jedan slučaj hepatitisa ili neke druge zaraze. Struju smo dobili 24. prosinca 1991. godine, poslije 86 dana, a vodu 28. prosinca 1991. godine, poslije 91 dan.

Marija Radin
Karmela Nalbani
Marija Kalogjera